

Tomasz Traczyk

Zastosowanie i rola technik informatycznych w badaniach naukowych ks. Bronisława Panka

---

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 9/1, 17-19

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TOMASZ TRACZYK

ZASTOSOWANIE I ROLA TECHNIK INFORMATYCZNYCH W BADANIACH NAUKOWYCH KS. BRONISŁAWA PANKA

Ks. Prof. UKSW dr hab. Bronisław Panek od wielu lat prowadzi badania poświęcone księżom polskim w duszpasterstwie emigracyjnym we Francji.

Wyniki badań ks. Panek publikuje w serii dokumentacyjno-analitycznej *Materiały do dziejów Polskiej Misji Katolickiej we Francji*. Wydawnictwa te zawierają obszerną analizę zjawisk i problemów związanych z tematem oraz liczne tabele i zestawienia statystyczne. Najważniejszą jednak część publikacji stanowią szczegółowe biogramy księży. Do roku 1996 wydano 7 zeszytów serii. Od roku 1997 do dziś ukazało się dalsze 13 zeszytów, a kolejny zeszyt jest w przygotowaniu.

Praca badawcza ks. Panka opiera się na ogromnej ilości materiałów źródłowych pochodzących z kwerendy w archiwach diecezjalnych (Gniezno, Poznań) i w aktach samej Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Główną część zgromadzonych danych stanowią charakterystyki biograficzne polskich księży pracujących we Francji.

Bardzo obszerny materiał faktograficzny jest od 1987 roku przechowywany i porządkowany z użyciem techniki komputerowej. Dane zgromadzone zostały w komputerowej bazie danych. Program umożliwia wyszukiwanie informacji według różnych kryteriów oraz sporządzanie zestawień i wyciągów.

Baza danych zawiera:

- uzupełnione biogramy księży (dotyczące ponad 1200 księży),
- dane dotyczące pobytu księży na placówkach (ponad 5500 zapisów),
- informacje o miejscowościach, w których działali polscy księża (25 miejscowości).

Obecnie jest użytkowana trzecia wersja programu zarządzającego bazą danych, przygotowana w roku 1994 przez autora niniejszego omówienia za pomocą oprogramowania Microsoft Access. Program, działający pod kontrolą systemu Microsoft Windows, jest prosty w obsłudze. Zastosowane narzędzie umożliwia stosunkowo łatwe wprowadzanie modyfikacji i rozsze-

rzeń do struktury bazy danych i programu jej obsługi. W chwili obecnej baza danych ma objętość ok. 11 MB.

Program wyposażono w udogodnienia umożliwiające przesyłanie zestawień i wyciągów z danych bezpośrednio do programów wspomagających skład publikacji, jak Microsoft Word. Biogramy księży i inne dane z bazy mogą być bezpośrednio włączane do publikacji, mogą też być kopiowane i poddawane redakcji. Z pomocą kolejnych wersji programu przygotowane zostały dotychczas wydane zeszyty *Materiałów*.

Zastosowanie technik komputerowych do zbierania, porządkowania i przetwarzania danych ma w stosunku do metod tradycyjnych liczne zalety, w tym:

- trwałość zapisu – możliwe jest łatwe wykonywanie kopii zapasowych dla dodatkowego zabezpieczenia danych;
- zwartość zapisu – wyniki wieloletniej pracy badawczej dają się zapisać na kilku dyskietkach;
- łatwość wprowadzania modyfikacji – dane mogą być w każdej chwili poprawione i uzupełnione;
- łatwość powielania – dane mogą być skopiowane w celu dalszego opracowywania czy udostępnienia innym badaczom; w razie potrzeby mogą być łatwo przekonwertowane do postaci stron HTML możliwych do udostępnienia w WWW itp.;
- bardzo szybki dostęp;
- łatwość wyszukiwania informacji;
- możliwość automatycznego wyboru danych wg różnych kryteriów;
- łatwość sporządzania wyciągów i opracowań statystycznych;
- łatwość umieszczania fragmentów zasobów archiwalnych w publikacjach.

Wydaje się, że w pracy opierającej się na gromadzeniu wielkiej ilości materiałów źródłowych zastosowanie technik informatycznych jest niezastąpione. Mimo ograniczeń narzuconych przez użycie prostego i taniego narzędzia informatycznego, i mimo niedoskonałości programu, baza danych gromadząca materiały archiwalne ułatwia i radykalnie przyspiesza gromadzenie, porządkowanie i analizę danych. Zgromadzone materiały mogą przy tym w przyszłości bez żadnych strat zostać przeniesione do systemu komputerowego o większych możliwościach, np. wyposażonego w wyszukiwanie kontekstowe.

Ks. prof. Bronisław Panek w swojej pracy badawczej od lat konsekwentnie i racjonalnie używa technik komputerowych zarówno do gromadzenia jak i do opracowywania danych. Dzięki temu powstała baza zawierająca obszerne i cenne materiały źródłowe. Dane zgromadzone w bazie są stale aktualizowane, rozbudowywane i uzupełniane. Materiały, skompletowane i usystematyzowane dzięki technice informatycznej, stanowią ważne źródło dla obecnych i przyszłych badań nad dziejami Polonii we Francji.

O ile będące wynikiem wieloletniej ciężkiej pracy informacje przetworzone do postaci zapisu komputerowego można łatwo utrwalić przez wykona-

nie kopii na trwałym nośniku, np. płycie CD-R (co też jest regularnie czynione), o tyle znacznie trudniejsze jest zabezpieczenie ogromnego materiału źródłowego zgromadzonego przez ks. prof. Panka. Opracowanie komputerowe – choć obszerne – z konieczności zawiera jedynie wyciągi z materiałów źródłowych i w żadnej mierze nie może owych źródeł zastąpić. Wydaje się więc, iż niezbędne jest podjęcie kroków zmierzających do trwałego zabezpieczenia także owego papierowego materiału źródłowego.